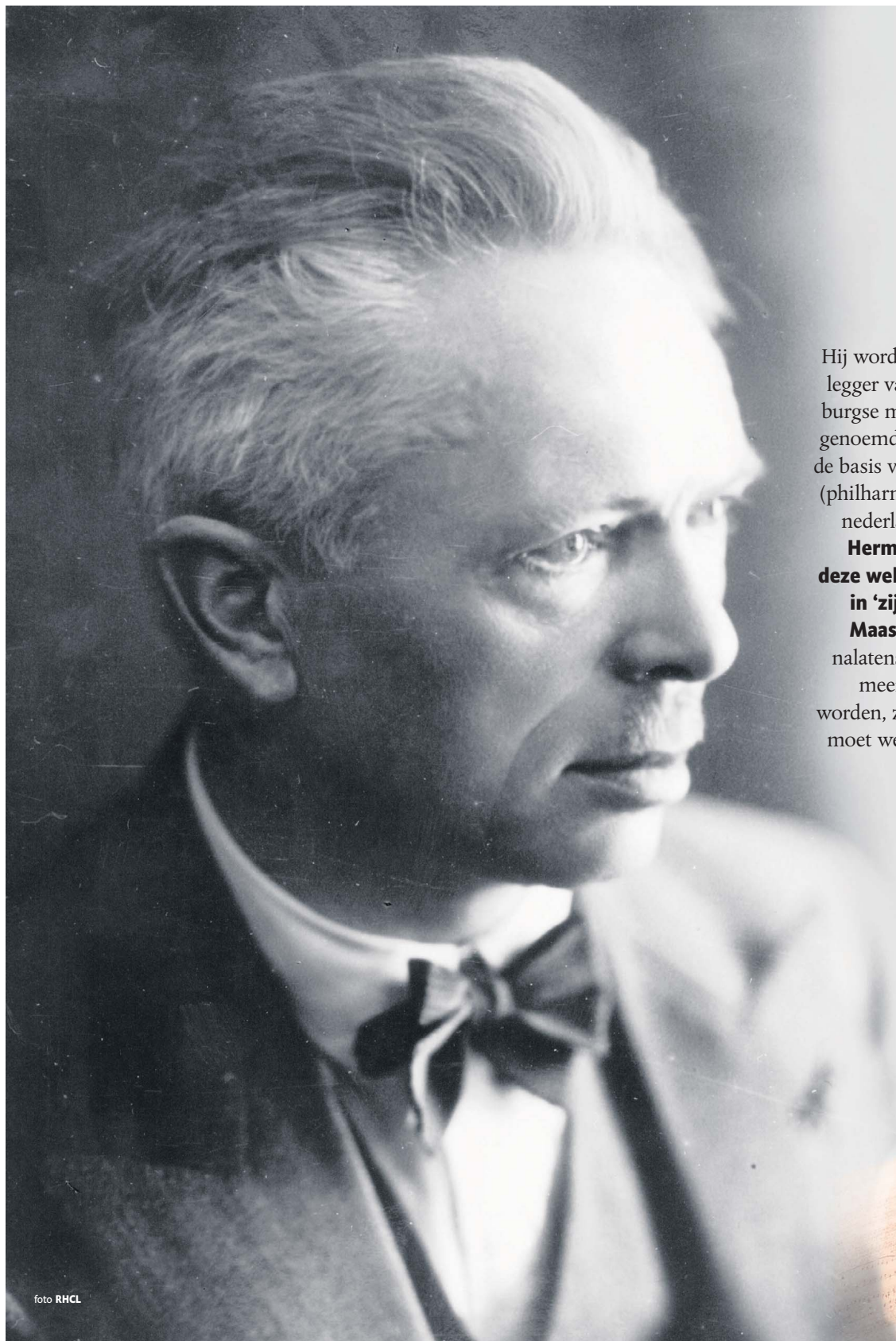

HENRI HERMANS

Hij wordt de grondlegger van het Limburgse muziekleven genoemd, stond aan de basis van het LSO (philharmonie zuid-nederland). **Henri Hermans wordt deze weken geëerd in 'zijn' Nuth en Maastricht.** Zijn nalatenschap moet meer zichtbaar worden, zijn muziek moet weer klinken.

Muzikale matador

door **Vikkie Bartholomeus**

Het heeft geleefd, zijn dirigeerstokje. Oneindig veel uren heeft hij het ding in zijn hand gehad, de baton voerde de muzikanten van fortissimo naar pianissimo, het houten stokje vloog als kompas door de partituren. De slijtage aan het donkere handvat is het bewijs van Henri Hermans' vurige bewegingen op de dirigeeboek; het is afgebladerd. Na het tweede pianoconcert van Rachmaninov begin 1947 legde Hermans zijn baton voor het laatst neer; vlak daarna stierf hij. De baton is archiefstuk nummer 622 in de inventaris van Henri Hermans en wordt diep in het depot van het Regionaal Historisch Centrum Limburg in Maastricht bewaard. Evenals zijn akten voor partituren, zijn dodenmasker en tal van persoonlijke documenten. De komende weken wordt de componist, organist en dirigent uit de vergetelheid gehaald. De Stichting Natuurlijk Nuth - diens geboorteplaats - houdt in september het Henri Hermans Festival met tal van concerten en andere activiteiten. De Stichting Maastrichtse Componisten heeft hierbij aangehaakt en eert komend weekend al de man die in Maastricht groot werd. „Als hij er niet was geweest, hadden we zeker een ander muzikaal klimaat in Limburg gehad, en was Maas-

tricht een andere stad geweest”, zegt Maud Douwes van de Stichting Maastrichtse Componisten (SMC). „Ik zie dit echt als een eerbetoon aan een heel grote man.” Hermans wordt gezien als de aanstichter van het LSO (nu philharmonie zuidnederland), en de Maastrichtse muziekschool (nu Kumulus). Zelinda Meli (SMC): „Beide instituten waren voordat hij aantrad een ratjetoe met een hoog amateurgehalte. Hij heeft ze strakker, professioneler gemaakt. Je kunt hem zien als de grondlegger van het Limburgse muziekleven.”

Henri Hermans werd in 1883 geboren in een muzikale familie in Nuth. Op zijn vijftiende overleed zijn vader en nam hij diens taak als organist van de plaatselijke Sint Bavokerk over. In 1902 werd hij benoemd tot organist van de Onze Lieve Vrouwe en verhuisde hij naar Maastricht, waar hij samen met een compagnon de nog steeds bestaande pianozaak Leyser & Hermans opzette. Hij was enorm gedreven, gretig, studeerde in Aken, Luik en Keulen. Hij had contact met vele internationale musici. De Nieuwe Koerier beschreef hem ooit als 'matador van het Nederlandse organistengilde'. Hij was dirigent van de Maastrichtse Oratorium Vereniging, en werd benoemd tot directeur van de Stedelijke Muziekschool Maastricht. In 1916 werd hij benoemd tot dirigent van het Maastrichts Stedelijk Orkest, het latere LSO. Hij had goede contacten met de wereldberoemde cellist Joseph Hollman, pianiste Andrée Bonhomme was zijn protegee.

Hij wist geregeld solisten van wereldfaam te strikken; de concerten vanuit de Dominicaankerk werden geregeld uitgezonden door de KRO. Een eigenzinnige man moet het zijn geweest. Enigszins introvert, continu bezig met zijn muziek, bezeten bijna. Een verstokte sigaarroker met humor, zeer bescheiden. Maar eenmaal op de dirigeeboek viel er niet met hem te sullen. Dan was hij autoritair, duldde hij geen tegen-

spraak en deed hij alles om zijn orkest tot grote hoogte te stuwen. Volgens historicus Jac van den Boogard, die zich in Hermans' leven en werk verdiepte, had hij een niet aflatende ijver en bezieling om zijn publiek kennis te laten maken met klassieke muziek, vooral ook eigentijds. „Hij was de grote gangmaker van een nieuwe muziekcultuur.”

Was de ritmesectie niet sterk genoeg voor Ravels Boléro? Dan regelde hij een Sphinx-arbeider met ritmegevoel die geen noot kon lezen, maar wel stoïcijns het rap ingestudeerde ritme kon drummen tot het stopteken van de maestro. Zijn instructie aan de man wordt beschreven in Hermans' biografie van Hans van Dijk. „En denk erom, je gaat ermee door ook al stort het dak van de kerk in, begrepen?” Het kwam het *pottemenke* op een luid 'bravo' te staan. De Tweede Wereldoorlog was traumatisch voor Hermans. Hij kampte met een oogziekte; meldde zich ziek toen hij moest optreden bij een ontvangst van Mussert. Zijn medewerking aan een Winterhulp-concert, dat door de NSB bleek te zijn georganiseerd, kwam hem op kritiek te staan.

Maar die kritiek was zo goed als verstormd toen Hermans vlak na de oorlog in 1947 overleed. Hij werd onder massale belangstelling begraven; Charles Vos maakte zijn dodenmasker, waarvan twee kopieën door orkestleden werden gekoesterd. Vos maakte ook de monumenten die in 1948 in Nuth en Maastricht werden onthuld. In zijn geboorteplaats heeft Hermans slechts één keer een concert gegeven. In het huidige trefcentrum wordt ter nagedachtenis hieraan tijdens het Henri Hermans Festival een plaquette onthuld; op zijn woonhuis in Maastricht komt zaterdag ook een plaquette. De philharmonie zuidnederland geeft tijdens het festival een concert in de Sint Remigiuskerk in Schimmert. In Nuth wordt onder meer een Candlelight Concert gehouden. De dirigeerstok van Henri Hermans zal hier niet zwaaien vanaf de bok, maar zijn favoriete stukken worden gespeeld, evenals drie fuga's die hij zelf componeerde. Maud Douwes: „We willen de vergeten muziek weer laten klinken.”

➔ Meer informatie op de sites www.natuurlijknuth.nl en www.maastrichtsecomponisten.eu

